

Fricz Tamás: Bíróságok a demokráciák ellen

2016 február 15. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

nincs értékelve

Még

Mérték

A TTIP-nek, vagyis az Egyesült Államok és az Európai Unió között megkötendő transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségnek egy „nagyon szerény” tétje van.

Pusztán csak annyi, hogy ha a jelenlegi elképzelések között jön létre, akkor az a nemzetállamok szuverenitásának a végét jelentheti. Másképpen fogalmazva: a TTIP a globális piac gy?zelme lenne a közjót képviselő állam felett. A neoliberális gazdaságfilozófia gy?zelme a keynesiánus alapú jóléti állam koncepciója felett.

Mi ennek az oka? Az, hogy a szinte teljesen titokban készül? szer?déstervezet szerint olyan választott külnbíróságokat hoznának létre (befektetési bíróságok néven), amelyeknél a globális multicégek beperelhetnék a nemzetállamokat, ha utóbbiak sértenék az üzleti, magyarul profitérdekeiket. Vagyis a multik akkor perelhetnének be a kormányokat, ha szerintük azok olyan nemzeti szabályokat vezetnek be, amelyek a multik szerint számukra káros következménnyel járhatnak.

Mi ennek a jelent?ése? Az, hogy olyan bíróságok jelennének meg a politikai térképen, amelyek az államok felett állnának, s lényegüket illet?en egy szintre hoznák a piaci szerepl?k, a vállalatok érdekeit a nemzetállamok érdekeivel és értékeivel. Ennek politológiai jelent?ése elképzelhetetlenül nagy: a globális piac szerepl?i, a multi-és óriáscégek, illetve az ezek mögött álló szervezett magánhatalom nemcsak informálisan és rejtetten, hanem most már jogilag is elismerten egyenrangúvá válna az állammal. Ennél azonban több? is van szó: a globális piac az állandó feljelentésekkel, pereskedéssel a nemzeti kormányokat tartósan megfoszthatná az önálló gazdasági döntéshozatal lehet?ségét?l. A multicégek tehát immáron legális lehet?séget kapnának arra – amire eddig csak a zárt ajtók mögött nyilott alkalmuk, amivel persze éltek is –, hogy megakadályozzák az egyes kormányokat abban, hogy szuverén, a nemzeti gazdaságot és jólétet véd? intézkedéseket tegyenek, akár a multicégekkel szemben is – ami eddig, ha nehezen is, de m?köd? gyakorlat volt a demokratikus világban. Ez utóbbira kit?n? példa az Orbán-kormány. Ráadásul nem kell nagy fantázia ahhoz, hogy elképzeljük, a beruházási bíróságok tagjainak kiválasztásánál melyik félnek lenne nagyobb lobbijereje, illetve elképzelhetjük, vajon ki környékezné meg a színpalak mögött a bírakat mindenféle erkölcsi gátlás és mindenféle pénzügyi korlát nélkül; vajon a kormányok vagy a multik? Fölösleges erre válaszolni.

Elég csak arra gondolnunk, hogy a világ legnagyobb cégeinek jövedelme jóval meghaladja az olyan, közepesen fejlett kisebb országoknak a bevételeit, mint például Magyarország. Ezekkel a multicégekkel a pénzügyek terén képtelenség versenyre kelni, nem beszélve a mögöttük álló, szervezett magánhatalmat gyakorló 200-300 dinasztjáról, a Rothschildoktól kezdve a Rockefellerreken és Warburgokon át a Loebekig és Schiffekig, mely birodalmak bevételei csak csillagászati összegekkel mérhet?k, amelyeket az egyszer? halandó felfogni is képtelen. Azt viszont az utóbbi is képes felfogni, hogy ha a multik bíróságokon beperelhetik az egyes kormányokat, akkor vajon milyen brutális nyomás alá kerülnek a bíróság tagjai – de nem a kormányok által. És éppen ez a lényeg: a nemzetállamok szuverenitását csakis úgy lehet megvédeni, ha a nemzetközi és nemzeti jogrend, illetve a közzélekedés egyaránt elismeri azt, hogy a (nemzet)állam a piaci céloknál magasabb min?séget képvisel, mégpedig a közjót. A mindenkori piac m?ködésének alapvet? célja az egyéni (vállalati) haszonszerzés, a profit, míg a mindenkori állam m?ködésének célja a közjó elérése egy adott ország állampolgári közösségének. Márpedig a TTIP, ha bevezetik, paradigmátikus váltást hoz létre: a magánérdeket a közérdekkel egyenl? szintre emeli els? lépésben. Az egyéni érdeket a közjóval teszi egyenrangúvá – els? lépésben.

S ha ez megvalósul, az nyilvánvalóan nemcsak a jogrendet alakítja át, hanem a közgondolkodást is. A neoliberalizmus ebben az esetben totális gy?zelmet arat a keynesiánus gyöker? gondolkodás felett, amely az államnak kiemelt szerepet szánt a közjó és a jólét elérésében. De sokan azt sem veszik észre, hogy a TTIP szellemisége lényegében véve azt jelenti, hogy az Egyesült Államok és az Európai Unió együttes er?vel vetne véget a modern kori demokráciának. Nem az autoriter, nem az illiberális és félliberalis, nem a hibrid vagy populista demokráciák, nem Magyarország és Lengyelország, hanem a demokrácia szent és sérthetetlen centrumai lesznek azok, amelyek hosszú távon felszámolják a demokrácia lényegét – persze úgy, hogy a demokrácia formális látszatait fenntartsák.

Miért mondom ezt? Azért, mert a demokrácia lényege a választásban van, abban, hogy a közösséget érint? döntéseket a közösség által megválasztott, legitim személyek hozzák meg. A modern kori nemzetállamok, illetve az azokat konkrétan megjelenít? kormányok választott intézmények; a köz választotta meg azokat, m?ködésük lényege pedig éppen ezért az, hogy a köz érdekében m?ködjenek, s valósítsák meg a közjót. Az államok (kormányok) ezért is a társadalom oldalán állnak, s a piac számukra az a szféra, amelyik megteremti a közjó jövedelmi alapjait (els?sorban adók formájában). Az állam képes egyedül arra, hogy jogszabályokkal egyensúlyt teremtsen a piaci magán- és a társadalmi jóléti érdekek között, s ne engedje, hogy vagy az egyik, vagy a másik szféra érdekei túlzottan eluralkodjanak. Az állam ebbéli dönt?bírói szerepét demokratikus talapzata, a megválasztottsága garantálja és teszi legitimé.

A TTIP ezzel szemben brutálisan szakít ezzel a demokratikus talapzattal: a senki által meg nem választott piaci

magánhatalmat a megválasztott kormányokkal emeli egy szintre, de, mint az előbb már láttuk, lényegét tekintve a magánérdeket a közérdek fölé helyezi; teszi ezt azért, hogy a magánhatalomnak jogi lehetőséget ad arra, hogy a kormány közérdek lépéseit a szabadkereskedelem szabályainak megsértése címén (tehát a magánprofit érdekében) megtámadja és megvétőzza. Ha ez megvalósul, az egy új korszak kezdete: a szervezett magánhatalom globális uralmának kezdete, s egyben a demokratikus elv látványos, szemérmetlen és mélységesen felháborító semmibevétele. S aligha gondolnám, hogy a folyamat itt meg tudna állni, a globális piaci hatalom újabb és újabb jogi és szabályozási ötletekkel fog majd előállni, amelyek, vélelmezem, nem a nemzetállami szuverenitás és a közjó, az állampolgárság érdekeit fogja minden elé helyezni. Ugye, a vélelmezésem nem alap nélkül való?

Ha egyszer kiengedjük a palackból a neoliberais szellemet, akkor ez a szellem működésbe is lép.

A Stop TTIP nevű önszerveződő kezdeményezés során az EU 28 országából immáron 3,2 millió ember írta alá a TTIP leállítását követelő petíciót. A napokban a Német Bírak Szövetsége (amelynek 16 ezer bíró és ügyész a tagja) állásfoglalása szerint a TTIP-ben tervezett beruházási bíróságok megalakításának nincs törvényes alapja, és nincs is szükség rájuk. Véleményük szerint ezek a bíróságok elfogadhatatlan mértékben korlátoznák a tagállamok (nemzetállamok) törvénykezési hatalmát (szuverenitását). Ne higgyünk a TTIP-et képviselők (Obamától Junckeren át Cecilia Malmström kereskedelmi biztosig) szép szavainak. Azokra már nagyon sokszor ráfáztunk. Inkább figyeljünk erősen Brüsszelre és Washingtonra, hogy mit lépnek, és helyesen döntsünk, ha döntenünk kell.

Fricz Tamás - A szerző politológus

www.magyaridok.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>, illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájku számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló

